NN 139/2020 (14.12.2020.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-IIIB-4609/2019 od 20. listopada 2020.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2699

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenule X. A. iz B. i mldb. X. B. iz B., zastupana po majci i zakonskoj zastupnici X. A., koje zastupaju J. S., odvjetnica u Z., i S. G., odvjetnica u Zajedničkom odvjetničkom uredu dr. sc. M., G. & G., sa sjedištem u Z., na sjednici održanoj 20. listopada 2020. donio je

ODLUKU

I. Utvrđuje se da su podnositeljicama ustavne tužbe, X. A. iz B. i mldb. X. B. iz B., od 2. lipnja 2019. do 11. studenoga 2019. bila povrijeđena prava zajamčena člankom 35. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) u postupovnom aspektu.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavnu tužbu podnijele su 30. listopada 2019. na temelju članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) X. A. i mldb. X. B., zastupana po majci i zakonskoj zastupnici X. A., obje iz B. (u daljnjem tekstu: podnositeljice), koje u ustavnosudskom postupku zastupaju J. S., odvjetnica u Z., i S. G., odvjetnica u Zajedničkom odvjetničkom uredu dr. sc. M., G. & G. sa sjedištem u Z.

1.1. Podnositeljice su ustavnu tužbu podnijele u povodu rješenja Centra za socijalnu skrb N. (u daljnjem tekstu: CZSS N.) klasa: UP/I-551-05/19-02/2, urbroj: 2176-137-01-01-19-2 od 2. lipnja 2019., kojim je na temelju članka 89. stavka 1. Zakona o socijalnoj skrbi (»Narodne novine« broj 157/13., 152/14., 99/15., 52/16., 16/17. i 130/17.; u daljnjem tekstu: ZoSS) mldb. X. B. priznato pravo na uslugu privremenog smještaja u kriznim situacijama u Dječji dom Z., počevši od 2. lipnja 2019. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje o privremenom smještaju).

1.2. Uz ustavnu tužbu, podnositeljice su podnijele i prijedlog za odgodu ovrhe, pozivom na članak 67. Ustavnog zakona, jer bi im ovrha prouzročila nenadoknadivu štetu, a odgoda nije protivna javnom interesu niti bi se njome nanijela nekome veća šteta.

1.3. Podnositeljice su ustavnu tužbu na temelju članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona podnijele i u odnosu na izvanparnični postupak pokrenut pred Općinskim sudom u R. u kojem su tom sudu podnijele prijedlog za donošenje privremene mjere radi vraćanja mldb. X. B. u obitelj, odnosno radi predaje djeteta na čuvanje i odgoj majci. U odnosu na taj dio ustavne tužbe oformljen je spis koji se vodi pod brojem U-IIIB-4412/2019.

1.4. Podnositeljice smatraju da su im osporenim rješenjem o privremenom smještaju povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 29. stavkom 1. i 35. Ustava, kao i članci 8., 13. i 14. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija).

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona pribavljena je preslika spisa CZSS-a N. klasa: UP/I-551-05/19-02/2, urbroj: 2176-137-01-01-19-2, te preslika spisa Općinskog suda u R. broj: R1 Ob-742/2019 i broj: R1 Ob-761/2019.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. Podnositeljica X. A. je majka i (jedina) zakonska zastupnica mldb. X. B., rođene 8. ožujka 2019.

CZSS N. zaprimio je 2. lipnja 2019. u kasnim noćnim satima (oko 1 sat) prijavu Policijske postaje N. u kojoj je navedeno da je mldb. X. B., državljanka Republike Hrvatske, zatečena na graničnom prijelazu J. bez pratnje roditelja ili osobe kojoj su je roditelji povjerili javnobilježničkom izjavom. Utvrđeno je da je dijete u Bosnu i Hercegovinu prevozio državljanin Bosne i Hercegovine B. X.

Neposredno po zaprimanju prijave, CZSS N. pokrenuo je po službenoj dužnosti postupak imenovanja posebnog skrbnika mldb. X. B. te je rješenjem klasa: UP/I552-02/19-09/2, urbroj: 2176-137-01-01-19-2 od 2. lipnja 2019. mldb. X. B. za posebnog skrbnika imenovana dežurna socijalna radnica, A. Z., koja je ujedno i ravnateljica CZSS N.

Istoga dana, CZSS N. donio je osporeno rješenje o privremenom smještaju, kojim je mldb. X. B. priznato pravo na socijalnu uslugu privremenog smještaja u kriznim situacijama u Dječji dom Z., počevši od 2. lipnja 2019.

Osporeno rješenje o privremenom smještaju dostavljeno je korisnici – mldb. X. B. – putem posebne skrbnice, Dječjem domu Z., Policijskoj postaji N. i Centru za socijalnu skrb R. (u daljnjem tekstu: CZSS R.), dok majci i zakonskoj zastupnici djeteta – X. A. – nije dostavljeno ni osporeno rješenje o privremenom smještaju ni rješenje o imenovanju posebnog skrbnika djetetu.

3.1. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska uprava z., III. policijska postaja Z. uputila je 2. lipnja 2019. dopis Dječjem domu Z. u kojemu je, u bitnome, navedeno sljedeće:

»Policijski službenici PU z., Sektora kriminalističke policije u suradnji s policijskim službenicima III PP Z. provode kriminalističko istraživanje iz domene kaznenopravne zaštite djeteta X. B., rođena 08.03.2019. g. u M., ..., s prebivalištem u R. ... a koje je po djelatnicima Centra za socijalnu skrb N., dana 02.06.2019. g. smješteno u Vašu ustanovu.

Obzirom da se ukazuje sumnja da je na štetu djeteta X. B. od strane roditelja počinjeno više kaznenih djela, moguće i kazneno djelo 'trgovanje ljudima' iz čl. 106. KZ-a, kazneno djelo 'povreda djetetovih prava' iz čl. 177. KZ-a i dr. a za što se sumnjiče i roditelji djeteta ..., molimo Vas da nikome ne dajete informacije o djetetu kao i da se nalazi smješteno u Vašoj ustanovi, te da ne omogućavate nikakav kontakt djeteta s roditeljima ili drugom rodbinom, do daljnjega.«

3.2. Rješenjem CZSS-a N. klasa: UP/I-552-02/19-12/20, urbroj: 2176-137-01-01-19-2 od 3. lipnja 2019. utvrđeno je da je prestalo posebno skrbništvo nad mldb. X. B. jer su izvršene radnje za koje je posebna skrbnica imenovana te je A. Z. razriješena dužnosti skrbnice. Ovo rješenje također nije dostavljeno majci i zakonskoj zastupnici mldb. X. B.

S obzirom na to da su podnositeljice u to vrijeme imale prijavljeno prebivalište u R., predmetni slučaj preuzeo je CZSS R. kojem je 3. lipnja 2019. ustupljen spis predmeta.

CZSS R. zaprimio je 10. srpnja 2019. podnesak Ministarstva unutarnjih poslova, Policijske uprave z., Sektora kriminalističke policije, Službe organiziranog kriminaliteta u kojem je navedeno da je ta služba 24. lipnja 2019. zaprimila podnesak odvjetnice J. S. s punomoći o zastupanju X. A., kojim se traži da se majci vrati dijete, odnosno da joj se omogući kontakt s djetetom.

CZSS R. izvršio je 29. kolovoza 2019. nenajavljeni terenski očevid u stanu podnositeljice X. A. u R., o čemu je sastavljen i zapisnik.

Dopisom od 6. rujna 2019., CZSS R. obavijestio je Dječji dom Z. o davanju suglasnosti da se podnositeljici X. A. omogući posjećivati svoje dijete u prostorijama Dječjeg doma Z. u skladu s kućnim redom te ustanove.

Podnositeljica X. A. je 9. rujna 2019. prvi put vidjela svoje dijete u Dječjem domu Z. od kada joj je 2. lipnja 2019. dijete oduzeto i smješteno u taj dom te je od tada svoje dijete posjećivala gotovo svakodnevno.

CZSS R. donio je 19. rujna 2019. obiteljsku procjenu za obitelj mldb. X. B. čiji je zaključak da se protiv majke mldb. X. B. treba pokrenuti postupak oduzimanja prava na stanovanje s djetetom te da će se svakodnevna skrb o mldb. djetetu na 1 godinu povjeriti Dječjem domu Z.

U zaključnom mišljenju i prijedlogu, između ostaloga, navedeno je sljedeće:

»Temeljem provedenog postupka i saznanja prikupljenih istim utvrđeno je kako je još uvijek u tijeku utvrđivanje činjenica od strane PU z., Sektora kriminalističke policije, Službe organiziranog kriminaliteta iz kojih bi bilo razvidno da li je počinjeno kazneno djelo 'Povreda djetetovih prava' iz čl. 177. Kaznenog zakona u odnosu na mlt. djecu. Nadalje, ovaj Centar još uvijek nije zaprimio informaciju Općinskog državnog odvjetništva vezano za postupke koji se vode u odnosu na roditelje mlt. djece, odnosno da li je utvrđeno postojanje elemenata za podizanje kaznene prijave.

S druge strane kontradiktorne informacije zadobivene od strane majke vezano za razloge ... poradi kojih je vlastitu mlt. kćer kao novorođenče u pratnji odrasle osobe bez odgovarajuće javnobilježničke isprave pokušala prevesti preko državne granice u BiH koji su različiti ovisno o periodu kada se sa njom razgovaralo (prvi puta ... bolest, potom preuređenje stana u R.) te majčino nerazumijevanje rizika izlaganja mlt. djeteta – dojenčeta dugotrajnoj odvojenosti od majke i putovanju bez odgovarajućih dokumenata u upitnim uvjetima iz razloga 'renoviranja stana' predstavljaju rizični čimbenik po mlt. dijete.«

Podnositeljica X. A. podnijela je 4. listopada 2019. CZSS-u N. žalbu protiv osporenog rješenja, prijedlog za obnovu postupka i prijedlog za proglašenje osporenog rješenja ništavim, a CZSS N. je 23. listopada 2019. donio rješenje klasa: UP/I-551-05/19-02/2, urbroj: 2176-137-06-02-19-5 kojim se odbacuje žalba podnositeljice kao nedopuštena, rješenje klasa: UP/I-050-01/19-01/3, urbroj: 2176-137-06-02-19-3 kojim se odbacuje prijedlog za obnovu postupka i rješenje klasa: UP/I-050-